VERTIMAS

PROTOKOLAS
dėl integruoto Viduržemio jūros pakrančių zonos valdymo

ŠIO PROTOKOLO SUSITARIANČIOSIOS ŠALYS,

BŪDAMOS Viduržemio jūros aplinkos ir pakrančių zonos apsaugos konvenciją, priimtą Barselonoje 1976 m. vasario 16 d. ir iš dalies pakeistą 1995 m. birželio 10 d., pasirašiusios Šalys,

SIEKDAMOS įgyvendinti šios Konvencijos 4 straipsnio 3 dalies e punkte ir 5 dalyje nustatytus įsipareigojimus,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Viduržemio jūros pakrančių zonos yra bendras Viduržemio jūros regiono tautų gamtos bei kultūros paveldas, todėl jas reikėtų išsaugoti ir protingai naudoti dabarties ir ateities kartų labui,

SUSIRŪPINUSIOS dėl didėjančio neigiamo žmogaus veiklos poveikio Viduržemio jūros pakrančių zonoms, kuris joms pavojingas dėl jų pažeidžiamumo, ir norėdamos sustabdyti pakrančių zonos degradacijos procesą, atkurti šias zonas ir labai sumažinti pakrančių ekosistemų biologinės įvairovės nykimą,

SUSIRŪPINUSIOS dėl pakrančių zonoms klimato kaitos keliamų pavojų, *inter alia*, tikėtino jūros lygio kilimo ir suprasdamos poreikį priimti darnias priemones, kuriomis būtų mažinamas neigiamas gamtos reiškinių poveikis,

ĮSITIKINUSIOS, kad planuojant ir valdant pakrantės zonas, siekiant išsaugoti šį nepakeičiamą ekologinį, ekonominį bei gamtos išteklių ir darniai jį vystyti, būtina taikyti specialų integruotą metodą viso Viduržemio jūros baseino ir jos pakrančių valstybių lygmeniu, atsižvelgiant į jų įvairovę ir visų pirma konkrečius salų poreikius, susijusius su jų geomorfologinėmis savybėmis,

ATSIŽVELGDAMOS į Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją, pasirašytą Montego Bėjuje 1982 m. gruodžio 10 d., Konvenciją dėl tarptautinės reikšmės šlapžemių, ypač vandens paukščių buveinių, pasirašytą Ramsare 1971 m. vasario 2 d., ir Biologinės įvairovės konvenciją, pasirašytą Rio de Žaneire 1992 m. birželio 5 d., kurią pasirašiusios Šalys yra dauguma Viduržemio jūros pakrančių valstybių ir Europos bendrija,

YPAČ suinteresuotos bendradarbiauti rengdamos tinkamus ir integruotus pakrančių zonos valdymo planus pagal Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos, pasirašytos Niujorke 1992 m. gegužės 9 d., 4 straipsnio 1 dalies e punktą,

REMDAMOSI įgyta integruoto pakrančių zonos valdymo patirtimi ir įvairių organizacijų, įskaitant Europos institucijas, darbu,

REMDAMOSI Viduržemio jūros baseino darnaus vystymosi komisijos rekomendacijomis bei atliktu darbu ir Susitariančiųjų šalių susitikimų Tunise 1997 m., Monake 2001 m., Katanijoje 2003 m. ir Portorože 2005 m. rekomendacijomis, taip pat Viduržemio jūros baseino darnaus vystymosi strategija, priimta Portorože 2005 m.,

PASIRYŽUSIOS viso Viduržemio jūros regiono lygmeniu remti Viduržemio jūros pakrančių valstybių pastangas užtikrinti integruotą pakrančių zonos valdymą,

PASIRYŽUSIOS skatinti nacionalines, regionines ir vietos iniciatyvas koordinuojama skatinamąja veikla, bendradarbiavimu ir partnerystės ryšiais su įvairiais susijusiais subjektais, siekdamos skatinti tinkamą vadovavimą, kurio tikslas – integruotas pakrančių zonos valdymas,

NORĖDAMOS užtikrinti, kad taikant Konvenciją ir jos Protokolus integruotas pakrančių zonos valdymas vyktų darniai,

SUSITARĖ:

I DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Bendrieji įsipareigojimai

Laikydamosi Vidužemio jūros aplinkos ir pakrančių zonos apsaugos konvencijos ir jos Protokolų, Šalys nustato bendrą Vidužemio jūros pakrančių zonos integruoto valdymo sistemą ir imasi reikiamų regioninio bendradarbiavimo siekiant šio tikslo stiprinimo priemonių.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame Protokole:

a) Šalys – šio Protokolo susitariančiosios šalys;

b) Konvencija – Vidužemio jūros aplinkos ir pakrančių zonos apsaugos konvencija, pasirašyta Barselonoje 1976 m. vasario 16 d. ir iš dalies pakeista 1995 m. birželio 10 d.;

c) Organizacija – Konvencijos 17 straipsnyje minima įstaiga;

d) Centras – Prioritetinių veiksmų programos regioninės veiklos centras;

e) pakrančių zona – geomorfologinė teritorija abiejuose jūros krantuose, kurioje jūros ir sausumos zonos sąveikauja kaip sudėtingos ekologinės ir išteklių sistemos, sudarytos iš gyvųjų ir negyvųjų elementų, kartu egzistuojančių ir sąveikaujančių su žmonių bendruomenėmis ir susijusia socialine bei ekonomine veikla;

f) integruotas pakrančių zonos valdymas – dinamiškas pakrančių zonos darnaus valdymo ir naudojimo procesas, kai vienu metu atsižvelgiama į pakrantės ekosistemų ir kraštovaizdžių pažeidžiamumą, jose vykdomos veiklos ir jų naudojimo būdų įvairovę ir sąveiką, tam tikros veiklos bei naudojimo būdų jūrinį pobūdį ir jų poveikį tiek jūrai, tiek sausumai.

3 straipsnis

Geografinė teritorija

1. Teritorija, kuriai taikomas šis Protokolas, yra Vidužemio jūros teritorija, kaip apibrėžta Konvencijos 1 straipsnyje. Šios teritorijos ribos taip pat yra:

a) pakrantės zonos jūrinė riba, kuria laikoma Šalims priklausančios teritorinės jūros išorinė riba; ir

b) pakrantės zonos sausumos riba, kuria laikoma kompetentingų pakrantės vienetų, kaip apibrėžta Šalių, teritorijos riba.

2. Jeigu Šalis pagal savo kompetenciją nustato kitas ribas negu nustatytosios šio straipsnio 1 dalyje, ji pateikia deklaraciją depozitarui tuo pačiu metu, kai deponuojamas šio Protokolo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo ar prisijungimo prie jo dokumentas, ar bet kuriuo vėlesniu metu, su sąlyga, kad:

a) jos jūrinė riba yra arčiau negu teritorinės jūros išorinė riba;

b) jos sausumos riba skiriasi – yra arčiau arba toliau negu pirmiau apibrėžta pakrantės vienetų teritorijos riba – todėl, kad siekiama taikyti, *inter alia*, ekosistemos metodą ir ekonominius bei socialinius kriterijus, taip pat atsižvelgti į konkrečius salų poreikius, susijusius su jų geomorfologinėmis savybėmis, ir į neigiamą klimato kaitos poveikį.

3. Kiekviena Šalis atitinkamu instituciniu lygmeniu imasi arba skatina imtis tinkamų veiksmų, siekiant informuoti gyventojus ir bet kokius susijusius subjektus apie šio Protokolo taikymo geografinę teritoriją.

4 straipsnis

Teisių išsaugojimas

1. Nė viena šio Protokolo ar bet kokio pagal šį Protokolą priimto akto nuostata nepažeidžia nė vienos Šalies teisių, dabartinių ar būsimų pretenzijų arba teisinių požiūrių, susijusių su jūrų teise, visų pirma dėl jūrinių zonų pobūdžio ir dydžio, jūrinių zonų ribų nustatymo tarp valstybių, kurių krantai yra vienas priešais kitą arba vienas šalia kito, plaukimo per sąsiaurį, skirtą tarptautinei laivybai, teisės ir modalumo bei teisės laivams taikiai plaukioti teritorinėse jūrose, taip pat pakrantės valstybės, laivo vėliavos valstybės ar uosto valstybės jurisdikcijos pobūdžio bei masto.

2. Jokia veikla ar veiksmai, kurių imamasi pagal šį Protokolą, negali būti pagrindas reikšti pretenzijas dėl nacionalinio suvereniteto arba jurisdikcijos, dėl jų ginčytis ar jas užprotestuoti.

3. Šio Protokolo nuostatos neprieštarauja griežtesnėms nuostatoms dėl pakrančių zonos apsaugos ir valdymo, įtrauktoms į kitas dabartines ar būsimas nacionalines arba tarptautines priemones ar programas.

4. Jokia šio Protokolo nuostata nepažeidžia nacionalinio saugumo ir gynybos veiklos bei priemonių, tačiau kiekviena Šalis pritaria, kad tokia veikla ir priemonės turėtų būti vykdomos arba nustatytos, kiek tai pagrįsta ir įmanoma, su šiuo Protokolu suderinamu būdu.

5 straipsnis

Integruoto pakrančių zonos valdymo tikslai

Integruoto pakrančių zonos valdymo tikslai yra šie:

a) racionaliniu veiklos planavimu palengvinti pakrančių zonos darnų vystymąsi, užtikrinant, kad ekonominė, socialinė ir kultūros plėtra vyktų atsižvelgiant į aplinką ir kraštovaizdžius;

b) išsaugoti pakrančių zoną dabarties ir ateities kartoms;

c) užtikrinti tausų gamtos išteklių, visų pirma vandens, naudojimą;

d) užtikrinti pakrančių ekosistemų, kraštovaizdžių ir geomorfologijos vientisumo išsaugojimą;

e) pašalinti ir (arba) sumažinti gamtinių pavojų, visų pirma susijusių su klimato kaita, kuriuos gali skatinti gamtos procesai arba žmogaus veikla, neigiamą poveikį;

f) derinti viešąsias bei privačias iniciatyvas ir visus valdžios institucijų sprendimus nacionaliniu, regioniniu bei vietos lygmenimis, turinčius poveikį pakrančių zonos naudojimui.

6 straipsnis

Bendrieji integruoto pakrančių zonos valdymo principai

Šalys, įgyvendindamos šį Protokolą, vadovaujasi šiais integruoto pakrančių zonos valdymo principais:

a) visų pirma būtina atsižvelgti į potvynių–atoslūgių zonos organizmų gerovę, joje vykstančių natūralių procesų dinamiką bei jos funkcionavimą, taip pat į tai, kad jūrinė ir sausumos dalys sudaro bendrą visumą ir viena kitą papildo bei yra viena nuo kitos priklausomos;

b) būtina atsižvelgti į visus elementus, susijusius su hidrologine, geomorfologine, klimato, ekologine, socialine bei ekonomine ir kultūros sistemomis ir juos integruoti, siekiant neviršyti pakrantės zonos pajėgumo ir apsisaugoti nuo stichinių nelaimių bei plėtros neigiamo poveikio;

c) siekiant užtikrinti pakrančių zonos darnų vystymąsi, planuojant ir valdant pakrančių zoną turi būti taikomas ekosistemų metodas;

d) turi būti užtikrintas tinkamas vadovavimas, suteikiantis galimybių vietos gyventojams ir pilietinės visuomenės suinteresuotosioms šalims tinkamai ir laiku dalyvauti skaidriame sprendimų dėl pakrančių zonos priėmimo procese;

e) būtina reikalauti, kad įvairių sektorių įvairios administracinės tarnybos ir regioninės bei vietos valdžios institucijos, kurių kompetencijai priklauso pakrančių zona, koordinuotų savo veiksmus;

f) būtina reikalauti parengti žemės naudojimo strategijas, planus ir programas, apimančias miestų plėtrą, socialinę bei ekonominę veiklą ir kitų susijusių sektorių politiką;

g) būtina atsižvelgti į pakrančių zonos veiklos rūšių gausą bei įvairovę ir prireikus prioritetą skirti viešosioms paslaugoms bei veiklai, kurios geografiškai turi būti arti jūros ir turi ja naudotis;

h) reikėtų darniai paskirstyti įvairius pakrantės zonos naudojimo būdus visoje pakrantės zonoje ir vengti bereikalingo jų susitelkimo bei miestų driekimosi pakrante;

i) turi būti iš anksto vertinama rizika, susijusi su įvairia žmogaus veikla ir infrastruktūra, siekiant pašalinti arba sumažinti jų neigiamą poveikį pakrančių zonoms;

j) būtina apsaugoti pakrančių aplinką nuo žalos, o padarius žalą tinkamai atkurti aplinką.

7 straipsnis

Koordinavimas

1. Siekdamos integruotai valdyti pakrančių zoną, Šalys:

a) užtikrina institucijų veiklos koordinavimą, prireikus per tinkamas įstaigas arba mechanizmus, siekdamos vengti sektorinio požiūrio ir skatinti visuminį požiūrį;

b) organizuoja tinkamą įvairių valdžios institucijų, kurių kompetencijai priklauso pakrančių zonos jūrinės ir sausumos dalys, skirtingose administracinėse tarnybose, veiklos koordinavimą nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis;

c) organizuoja glaudų nacionalinių valdžios institucijų ir regioninių bei vietos įstaigų veiklos koordinavimą, susijusį su pakrantės strategijomis, planais bei programomis ir su įvairiais veiklos leidimais, kurį galima vykdyti per bendras konsultacines įstaigas ar bendras sprendimų priėmimo procedūras.

2. Kompetentingos nacionalinės, regioninės ir vietos pakrančių zonos valdžios institucijos stengiasi kuo daugiau bendradarbiauti, siekdamos didinti patvirtintų pakrančių strategijų, planų ir programą darną bei veiksmingumą.

II DALIS

INTEGRUOTO PAKRANČIŲ ZONOS VALDYMO ELEMENTAI

8 straipsnis

Pakrantės zonos apsauga ir tausus naudojimas

1. Vadovaudamosi šio Protokolo 5 ir 6 straipsniuose nustatytais tikslais ir principais ir laikydamosi tarptautinių bei regioninių teisinių priemonių Šalys stengiasi užtikrinti pakrančių zonos tausų naudojimą ir valdymą, kad būtų išsaugotos pakrančių natūralios buveinės, kraštovaizdžiai, gamtos ištekliai bei ekosistemos.

2. Siekdamos šio tikslo, Šalys:

a) pakrančių zonose nustato zonas, kuriose draudžiamos statybos ir kurių riba nustatoma atsižvelgiant į aukščiausią vandens lygį žiemos metu. Atsižvelgiant, *inter alia*, į vietoves, kurioms tiesioginį neigiamą poveikį turi klimato kaita ir gamtiniai pavojai, ši zona negali būti siauresnė kaip 100 metrų, atsižvelgiant į šios dalies b punkto nuostatas. Visos griežtesnės nacionalinės priemonės, kuriomis nustatytas šios zonos plotis, lieka galioti;

b) nepažeisdamos šio protokolo tikslų ir principų gali keisti pirmiau minėtas nuostatas, jei jos taikomos:

   1) viešojo intereso projektams;

   2) vietovėms, kuriose yra ypatingų geografinių ar kitokių vietinių apribojimų, ypač susijusių su gyventojų tankiu arba socialiniais poreikiais, kuriose individualus būstas, miestų augimas ar plėtra reglamentuojami nacionalinėmis teisinėmis priemonėmis;

c) praneša Organizacijai apie savo nacionalines teisines priemones, kuriomis atliekami minėti nuostatų pakeitimai.

3. Šalys taip pat įsipareigoja užtikrinti, kad jų nacionalinėse teisinėse priemonėse būtų nustatyti pakrantės zonos tausaus naudojimo kriterijai. Tokie kriterijai, kuriuose atsižvelgiama į konkrečias vietos sąlygas, apima, *inter alia*:

a) atvirų teritorijų, kurios neįtrauktos į saugomas teritorijas ir kuriose ribojama arba prireikus draudžiama miestų plėtra ir kita veikla, ir jų ribų nustatymą;

b) linijinės miestų plėtros ir naujos transporto infrastruktūros kūrimo pakrantėje apribojimą;

c) užtikrinimą, kad aplinkosaugos klausimai būtų įtraukti į viešojo jūrų turto valdymo ir naudojimo taisykles;

d) laisvą prieigą visuomenei prie jūros ir pakrantės;

e) apribojimą arba, prireikus, draudimą važinėti sausumos transporto priemonėmis bei jas statyti pažeidžiamose sausumos gamtinėse vietovėse, įskaitant paplūdimius ir kopas, ir plaukioti jūrų transporto priemonėmis bei išmesti inkarą pažeidžiamose jūrinėse gamtinėse vietovėse.

9 straipsnis

Ekonominė veikla

1. Laikydamosi šio Protokolo 5 ir 6 straipsniuose nustatytų tikslų bei principų ir atsižvelgdamos į susijusias Barselonos konvencijos bei jos Protokolų nuostatas, Šalys:

a) skiria daugiau dėmesio ekonominei veiklai, kuriai būtinas jūros artumas;

b) užtikrina, kad įvairioje ekonominėje veikloje būtų naudojama kuo mažiau gamtos išteklių ir būtų atsižvelgiama į ateities kartų poreikius;

c) užtikrina, kad bus laikomasi integruoto vandens išteklių valdymo ir tausaus atliekų tvarkymo principų;

d) užtikrina, kad pakrančių bei jūrinė ekonomika bus pritaikytos atsižvelgiant į pakrančių zonos pažeidžiamumą ir kad jūros ištekliai bus apsaugoti nuo taršos;

e) nustato ekonominės veiklos plėtros rodiklius, siekdamos užtikrinti pakrantės zonos tausų naudojimą ir sumažinti poveikį, kuris viršija aplinkos gebėjimą su juo susidoroti;

f) skatina valdžios institucijas, ekonomikos subjektus ir nevyriausybines organizacijas vadovautis gerosios praktikos nuostatais.

2. Be to, toliau nurodytose ekonominės veiklos srityse Šalys susitaria:

a) žemės ūkio ir pramonės srityse:

   užtikrinti aukšto lygio aplinkos apsaugą žemės ūkio ir pramoninės veiklos bei jos vykdymo vietoje, siekdamos išsaugoti pakrančių ekosistemas bei kraštovaizdžius ir išvengti jūros, vandens, oro ir dirvožemio taršos;

b) žvejyboje:

   i) atsižvelgti į poreikį vykdant plėtros projektus apsaugoti žvejybos zonas;

   ii) užtikrinti, kad žvejybos būdai būtų suderinti su tausiu jūrinių gamtos išteklių naudojimu;

c) akvakultūros srityje:

   i) atsižvelgti į poreikį vykdant plėtros projektus apsaugoti akvakultūros ir vėžiagyvių zonas;

   ii) reguliuoti akvakultūrą kontroliuodamos gamybos priemonių naudojimą ir atliekų tvarkymą;

d) turizmo, sporto ir rekreacinės veiklos srityse:

i) skatinti tausų pakrančių turizmą, padedantį išsaugoti pakrančių ekosistemas, gamtos išteklius, kultūros paveldą ir kraštovaizdžius;

ii) skatinti konkrečias pakrančių turizmo rūšis, įskaitant kultūrinį, kaimo ir ekologinį turizmą, kartu atsižvelgiant į vietos bendruomenių tradicijas;

iii) reguliuoti ir prireikus uždrausti įvairią sportinę ir rekreacinę veiklą, įskaitant mėgėjišką žūklę ir vėžiagyvių rinkimą;

e) konkrečių gamtos išteklių naudojimo srityse:

i) nustatyti, kad prieš užsiimant naudingųjų iškasenų kasyba ir gavyba, įskaitant jūros vandens naudojimą gėlinimo įrenginiuose ir akmenų naudojimą, privaloma gauti išankstinį leidimą;

ii) reguliuoti smėlio, įskaitant jūros dugno ir upių nuosėdų smėlį, kasybą ir ją uždrausti, kai ji gali turėti neigiamą poveikį pakrantės ekosistemų pusiausvyrai;

iii) stebėti pakrantės vandeninguosius sluoksnius ir dinamiškas gėlo bei sūraus vandens sąlyčio ir sąveikos zonas, kurioms gali turėti neigiamą poveikį požeminio vandens gavyba ar išleidimas į gamtinę aplinką;

f) infrastruktūros, energijos gamybos, uostų, jūrinių darbų bei įrenginių srityse

nustatyti privalomą tokiai infrastruktūrai, įrangai, darbams ar įrenginiams taikomą leidimą, siekdamos kuo labiau sumažinti jų neigiamą poveikį pakrantės ekosistemoms, kraštovaizdžiams ir geomorfologijai ar prireikus atsverti šį poveikį nefinansinėmis priemonėmis;

g) jūrinėje veikloje:

vykdyti jūrinę veiklą taip, kad būtų užtikrintas pakrančių ekosistemų išsaugojimas, laikydamosi susijusiose tarptautinėse konvencijose nustatytų taisyklių, standartų ir procedūrų.

10 straipsnis

Konkrečios pakrančių ekosistemos

Šalys imasi priemonių toliau išvardytų konkrečių pakrančių ekosistemų būdingiems bruožams išsaugoti:

1. Šlapynės ir upių žiotys

Siekdamos užkirsti kelią šlapynių bei upių žiočių nykimui Šalys ne tik nustato saugomas teritorijas, bet ir:

a) nacionalinėse pakrančių strategijose, pakrančių planuose bei programose ir išduodamos leidimus atsižvelgia į šlapynių bei upių žiočių ekologinę, ekonominę ir socialinę funkciją;

b) reikiamomis priemonėmis reguliuoja ar prireikus uždraudžia veiklą, kuri gali turėti neigiamą poveikį šlapynėms ir upių žiotims;

c) kiek įmanoma, stengiasi atkurti sunykusias pakrančių šlapynes, siekdamos atgaivinti jų teigiamą vaidmenį pakrančių ekologiniuose procesuose.

2. Jūrinės buveinės

Šalys, pripažindamos, jog būtina apsaugoti jūrines zonas, kuriose yra ypač saugotinų buveinių ir rūšių, neatsižvelgiant į tai, ar jos priskiriamos saugomoms teritorijoms:

a) imasi priemonių užtikrinti jų apsaugą ir išsaugojimą teisės aktais, planavimu ir jūrinių bei pakrantės vietovių valdymu, visų pirma tų vietovių, kuriose yra ypač saugotinų buveinių ir rūšių;

b) įsipareigoja skatinti regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą įgyvendinant bendras jūrinių buveinių apsaugos programas.

3. Pakrančių miškai ir miškingos vietovės

Šalys imasi priemonių pakrantės miškams bei miškingoms vietovėms, visų pirma neįtrauktiems į saugomas teritorijas, išsaugoti ar vystyti.

4. Kopos

Šalys įsipareigoja išsaugoti ir, kai įmanoma, tausiai atkurti smėlio kopas bei seklumas.

11 straipsnis

Pakrančių kraštovaizdžiai

1. Šalys, pripažindamos pakrantės kraštovaizdžių išskirtinę estetinę, gamtinę ir kultūrinę vertę, neatsižvelgdamos į tai, ar jie priskiriami saugomoms teritorijoms, imasi priemonių pakrantės kraštovaizdžių apsaugai užtikrinti teisės aktais, tinkamu planavimu ir valdymu.

2. Šalys įsipareigoja skatinti regioninį ir tarptautinį bendradarbiavimą, susijusį su kraštovaizdžio apsauga, visų pirma, kai tinka, bendrų veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti kelių valstybių teritorijose esančius pakrančių kraštovaizdžius, įgyvendinimą.

12 straipsnis

Salos

Šalys įsipareigoja taikyti išskirtinę apsaugą saloms, įskaitant mažas salas, ir šiuo tikslu:

a) tokiose teritorijose skatinti aplinką tausojančią veiklą ir imtis specialių priemonių užtikrinti gyventojų dalyvavimą pakrančių ekosistemų apsaugos veikloje, pagrįstoje jų vietos papročiais ir žiniomis;

b) atsižvelgti į salų aplinkos ypatumus ir į būtinybę užtikrinti salų sąveiką nacionalinėse pakrančių strategijose, planuose, programose ir valdymo priemonėse, visų pirma transporto, turizmo, žvejybos, atliekų tvarkymo ir vandentvarkos srityse.

13 straipsnis

Kultūros paveldas

1. Šalys atskirai arba kartu priima visas reikiamas priemones, skirtas pakrančių zonos kultūros (visų pirma archeologijos ir istorijos) paveldui, įskaitant povandeninį kultūros paveldą, išsaugoti ir apsaugoti atsižvelgdamos į taikomas nacionalines bei tarptautines priemones.

2. Šalys užtikrina, kad pakrančių zonos kultūros paveldo išsaugojimui *in situ* būtų teikiama pirmenybė prieš imantis bet kokios intervencijos šio paveldo atžvilgiu.

3. Šalys visų pirma užtikrina, kad pakrančių zonos povandeninio kultūros paveldo objektai, iškelti iš jūrinės aplinkos, būtų užkonservuoti ir tvarkomi tokiu būdu, kad būtų užtikrintas jų ilgalaikis išsaugojimas, ir nebūtų parduodami, perkami arba mainomi kaip komercinės prekės.

14 straipsnis

Dalyvavimas

1. Siekdamos užtikrinti tinkamą vadovavimą visam integruoto pakrančių zonos valdymo procesui, Šalys imasi reikiamų priemonių užtikrinti, kad rengiant ir įgyvendinant pakrantės bei jūrų strategijas, planus, programas ir projektus, taip pat išduodant įvairius leidimus tinkamai dalyvautų įvairios suinteresuotosios šalys, įskaitant:

— teritorijų bendruomenes ir susijusius viešuosius subjektus,

— ekonominius subjektus,

— nevyriausybines organizacijas,

— socialinius subjektus,

— suinteresuotąją visuomenę.

Toks dalyvavimas apima, *inter alia*, konsultacines įstaigas, apklausas ar viešuosius svarstymus ir gali apimti partnerystes.

2. Siekdamos užtikrinti tokį dalyvavimą, Šalys tinkamai ir veiksmingai bei tinkamu laiku teikia informaciją.

3. Bet kuris suinteresuotasis subjektas turėtų turėti galimybę pasinaudoti tarpininkavimo ar sutaikinimo procedūromis ir teise kreiptis į administracines struktūras arba teismą, ginčydama sprendimus, teisės aktus ar praleidimus, atsižvelgiant į pakrančių zonos planams, programoms ar projektams Šalių nustatytas dalyvavimo nuostatas.

15 straipsnis

Informuotumo didinimas, mokymas, švietimas ir moksliniai tyrimai

1. Šalys įsipareigoja nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu vykdyti informuotumo didinimo veiklą integruoto pakrančių zonos valdymo klausimais ir rengti švietimo programas, mokymo ir visuomenės švietimo veiklą šioje srityje.

2. Šalys tiesiogiai, vienašaliu ar daugiašaliu pagrindu arba padedant Organizacijai, Centrui ar atitinkamoms tarptautinėms organizacijoms organizuoja švietimo programas, mokymo ir visuomenės švietimo veiklą, susijusią su integruotu pakrančių zonos valdymu, siekdamos užtikrinti jų darnų vystymąsi.

3. Šalys atlieka tarpdisciplininius integruoto pakrančių zonos valdymo, įvairių veiklos rūšių sąveikos ir jų poveikio pakrančių zonoms mokslinius tyrimus. Šiuo tikslu jos turėtų įkurti arba remti specializuotus mokslinių tyrimų centrus. Šių mokslinių tyrimų tikslas yra visų pirma gilinti žinias apie integruotą pakrančių zonos valdymą, padėti informuoti visuomenę ir palengvinti viešųjų bei privačiųjų sprendimų priėmimą.

III DALIS

INTEGRUOTO PAKRANČIŲ ZONOS VALDYMO PRIEMONĖS

16 straipsnis

Stebėsenos ir priežiūros mechanizmai bei tinklai

1. Šalys naudoja ir stiprina esamus tinkamus stebėsenos bei priežiūros mechanizmus arba prireikus kuria naujus. Jos taip pat parengia ir reguliariai atnaujina nacionalinius pakrančių zonos registrus, į kuriuos turėtų būti įtraukta kuo išsamesnė informacija apie išteklius ir veiklą, taip pat institucijas, teisės aktus ir planus, galinčius turėti poveikį pakrančių zonai.

2. Siekdamos skatinti dalijimąsi mokslinėmis žiniomis, duomenimis ir gerąja patirtimi, Šalys, bendradarbiaudamos su Organizacija, tinkamu administraciniu ir moksliniu lygmeniu dalyvauja Vidužemio jūros pakrančių zonos tinkle.

3. Siekdamos palengvinti nuolatinę pakrančių zonos būklės ir pokyčių stebėseną, Šalys nustato suderintą pavyzdinę duomenų rinkimo formą ir procesą, kuriuos taikant būtų kaupiami reikiami duomenys nacionaliniuose registruose.

4. Šalys imasi visų reikiamų priemonių užtikrinti, kad su informacija, sukaupta taikant stebėsenos ir priežiūros mechanizmus bei tinklus, galėtų susipažinti visuomenė.

17 straipsnis

Integruoto Vidužemio jūros pakrančių zonos valdymo strategija

Šalys įsipareigoja bendradarbiauti skatindamos pakrančių zonos darnų vystymąsi ir integruotą valdymą, atsižvelgdamos į Vidužemio jūros darnaus vystymosi strategiją ir prireikus ją papildydamos. Šiuo tikslu Šalys, padedamos Centro, nustato bendrą regioninę integruoto Vidužemio jūros pakrančių zonos valdymo sistemą, kuri įgyvendinama tinkamais regioniniais veiksmų planais ir kitomis veiklos priemonėmis, taip pat nacionalinėmis strategijomis.

18 straipsnis

Nacionalinės pakrančių strategijos, planai ir programos

1. Kiekviena Šalis toliau stiprina arba parengia nacionalinę integruoto pakrančių zonos valdymo strategiją ir pakrantėms taikomus įgyvendinimo planus bei programas, suderintus su bendrąja regionine sistema ir šio Protokolo integruoto valdymo tikslais bei principais, ir praneša Organizacijai apie šios strategijos koordinavimo mechanizmą.

2. Remiantis esamos padėties analize, nacionalinėje strategijoje nustatomi tikslai ir prioritetai, nurodant jų pasirinkimo priežastis, nustatomos tvarkytinos pakrantės ekosistemos, visi susiję subjektai ir procesai, išvardijamos būsimos priemonės ir susijusios išlaidos, taip pat nurodomos turimos institucinės, teisinės bei finansinės priemonės ir pateikiamas įgyvendinimo tvarkaraštis.

3. Savarankiškuose arba į kitus planus ar programas integruotuose pakrančių planuose ir programose nurodomos nacionalinės strategijos kryptys ir ji įgyvendinama tinkamu teritoriniu lygmeniu, kai tinka, nustatant, *inter alia*, atitinkamų pakrančių zonos jūrinių ir sausumos dalių išteklių naudojimo apribojimus, jų paskirstymo ir naudojimo sąlygas.

4. Šalys nustato tinkamus rodiklius, kuriais remiantis būtų galima įvertinti integruoto pakrančių zonos valdymo strategijų, planų bei programų veiksmingumą ir Protokolo įgyvendinimo pažangą.

19 straipsnis

Poveikio aplinkai vertinimas

1. Atsižvelgdamos į pakrančių zonos pažeidžiamumą, Šalys užtikrina, kad viešųjų ir privačių projektų, galinčių turėti didelį poveikį pakrančių zonos aplinkai, ypač jų ekosistemoms, poveikio aplinkai vertinime ir susijusiuose tyrimuose būtų atsižvelgiama į ypatingą šių pakrančių zonos aplinkos pažeidžiamumą ir jos jūrinės bei sausumos dalių sąveikas.

2. Remdamosi tais pačiais kriterijais, Šalys prireikus parengia planų ir programų, turinčių įtakos pakrančių zonai, strateginį poveikio aplinkai vertinimą.

3. Poveikio aplinkai vertinimuose reikėtų atsižvelgti į susikaupusį poveikį pakrančių zonai, *inter alia*, deramą dėmesį skiriant jos pajėgumui su juo susidoroti.

20 straipsnis

Žemės politika

1. Siekdamos skatinti integruotą pakrančių zonos valdymą, mažinti ekonomikos jai daromą poveikį, išsaugoti atviras teritorijas ir suteikti visuomenei prieigą prie jūros ir pakrantės, Šalys nustato tinkamas žemės politikos priemones ir metodus, įskaitant planavimo procesą.

2. Šiuo tikslu, taip pat siekdamos užtikrinti pakrančių zonose esančios valstybinės ir privačios žemės darnų valdymą, Šalys gali, *inter alia*, nustatyti mechanizmus, pagal kuriuos žemė būtų įsigyjama, perleidžiama, dovanojama ar perduodama viešojon nuosavybėn, ir nustatyti nuosavos žemės servitutą.

21 straipsnis

Ekonominės, finansinės ir fiskalinės priemonės

Įgyvendindamos nacionalines pakrančių strategijas, pakrančių planus ir programas, Šalys gali imtis atitinkamų priemonių, siekdamos priimti tinkamas ekonomines, finansines ir (arba) fiskalines priemones, skirtas remti vietos, regionines ir nacionalines integruoto pakrančių zonos valdymo iniciatyvas.

IV DALIS

PAKRANČIŲ ZONAI GRESIANTYS PAVOJAI

22 straipsnis

Gamtiniai pavojai

Pagal nacionalines integruoto pakrančių zonos valdymo strategijas Šalys parengia gamtinių pavojų prevencijos politiką. Šiuo tikslu Šalys atlieka pakrančių zonos pažeidžiamumo bei pavojų vertinimą ir taiko prevencijos, poveikio mažinimo ir prisitaikymo priemones, siekdamos mažinti stichinių nelaimių, visų pirma klimato kaitos, padarinius.

23 straipsnis

Pakrančių erozija

1. Laikydamosi šio Protokolo 5 ir 6 straipsniuose iškeltų tikslų ir nustatytų principų, Šalys, siekdamos veiksmingiau apsisaugoti nuo pakrantės erozijos ir mažinti jos neigiamą poveikį, įsipareigoja tinkamomis priemonėmis išsaugoti ar atkurti pakrančių natūralų gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių, įskaitant pokyčius dėl kylančio jūros lygio.

2. Šalys, svarstydamos galimybes pakrančių zonose pradėti naują veiklą ir darbus, įskaitant jūrinius įrenginius ir pakrančių gynybos objektus, ypač atsižvelgia į jų neigiamą poveikį, susijusį su pakrančių erozija, ir galimas tiesiogines bei netiesiogines išlaidas. Šalys turėtų imtis priemonių, siekdamos kuo labiau sumažinti jau vykdomos veiklos ir jau esamų įrenginių keliamą pakrančių eroziją.

3. Šalys įsipareigoja iš anksto numatyti pakrančių erozijos poveikį, taikydamos integruotą veiklos valdymą, įskaitant specialias priemones, skirtas pakrančių nuosėdoms ir pakrančių darbams.

4. Šalys įsipareigoja keistis moksliniais duomenimis, kurie gali suteikti daugiau žinių apie pakrančių erozijos būklę, tendencijas ir poveikį.

24 straipsnis

Reagavimas į stichines nelaimes

1. Šalys įsipareigoja skatinti tarptautinį bendradarbiavimą, reaguojant į stichines nelaimes, ir imtis visų reikiamų priemonių, siekdamos tinkamu laiku sumažinti šių nelaimių padarinius.

2. Šalys įsipareigoja koordinuoti turimos pavojaus nustatymo, perspėjimo ir ryšių įrangos naudojimą, naudodamosi esamais mechanizmais ir iniciatyvomis užtikrinti, kad informacija apie dideles stichines nelaimes būtų perduodama kuo skubiau. Šalys praneša Organizacijai, kurių nacionalinių valdžios institucijų kompetencijai priklauso tokios informacijos siuntimas ir gavimas pagal atitinkamus tarptautinius mechanizmus.

3. Šalys įsipareigoja skatinti nacionalinių, regioninių ir vietos valdžios institucijų, nevyriausybinių organizacijų ir kitų kompetentingų organizacijų savitarpio pagalbą ir bendradarbiavimą, siekdamos, kad būtų suteikiama skubi humanitarinė pagalba stichinių nelaimių, įvykusių Vidužemio jūros pakrančių zonose, aukoms.

V DALIS

TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

25 straipsnis

Mokymas ir moksliniai tyrimai

1. Šalys įsipareigoja tiesiogiai arba padedamos Organizacijos ar kompetentingų tarptautinių organizacijų bendradarbiauti mokydamos mokslinį, techninį ir administracinį personalą integruoto pakrančių zonos valdymo srityje, visų pirma siekdamos:

a) nustatyti ir stiprinti pajėgumus;

b) plėtoti mokslinius ir techninius tyrimus;

c) skatinti specializuotų integruoto pakrančių zonos valdymo centrų veiklą;

d) skatinti vietos profesionalų mokymo programas.

2. Šalys įsipareigoja tiesiogiai arba padedamos Organizacijos ar kompetentingų tarptautinių organizacijų skatinti integruoto pakrančių zonos valdymo mokslinius ir techninius tyrimus, ypač keisdamosi moksline bei technine informacija ir koordinuodamos su bendraisiais interesais susijusias savo mokslinių tyrimų programas.

26 straipsnis

Mokslinė ir techninė pagalba

Siekdamos integruotai valdyti pakrančių zonas, Šalys įsipareigoja tiesiogiai arba padedamos Organizacijos ar kompetentingų tarptautinių organizacijų bendradarbiauti teikdamos pagalbos prašančioms Šalims mokslinę ir techninę pagalbą, įskaitant leidimą naudotis aplinką tausojančiomis technologijomis bei šių technologijų perdavimą, taip pat kitokio pobūdžio pagalbą.

27 straipsnis

Informacijos mainai ir bendrųjų interesų veikla

1. Šalys įsipareigoja tiesiogiai arba padedamos Organizacijos ar kompetentingų tarptautinių organizacijų bendradarbiauti keisdamosi informacija apie naudojimąsi aplinkosaugos gerąja patirtimi.

2. Šalys, remiamos Organizacijos, visų pirma:

a) nustato pakrančių valdymo rodiklius, atsižvelgdamos į jau nustatytus rodiklius, ir bendradarbiauja taikydamos šiuos rodiklius;

b) parengia ir nuolat atnaujina pakrančių zonos naudojimo ir valdymo vertinimus;

c) vykdo bendrųjų interesų veiklą, pvz., integruoto pakrančių zonos valdymo parodomuosius projektus.

28 straipsnis

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

Šalys įsipareigoja tiesiogiai arba padedamos Organizacijos ar kompetentingų tarptautinių organizacijų dvišaliu arba daugiašaliu pagrindu prireikus koordinuoti savo nacionalines pakrančių strategijas, planus ir programas, susijusias su gretimų valstybių pakrančių zonomis. Tokiame koordinavime dalyvauja susijusios nacionalinės administracinės įstaigos.

29 straipsnis

Tarpvalstybinis poveikio aplinkai vertinimas

1. Laikydamosi šio Protokolo, Šalys, prieš leisdamos arba patvirtindamos planus, programas ir projektus, galinčius turėti didelį neigiamą poveikį kitų Šalių pakrančių zonai, bendradarbiauja: apie tai pranešdamos, dalijasi informacija ir konsultuojasi, siekdamos įvertinti tokių planų, programų ir projektų poveikį aplinkai, atsižvelgdamos į šio Protokolo 19 straipsnį ir Konvencijos 4 straipsnio 3 dalies d punktą.

2. Šiuo tikslu Šalys įsipareigoja bendradarbiauti rengdamos ir tvirtindamos tinkamas gaires dėl pranešimų, keitimosi informacija ir konsultavimosi visuose susijusio proceso etapuose procedūrų nustatymo.

3. Šalys, siekdamos veiksmingai įgyvendinti šį straipsnį, prireikus gali sudaryti dvišalius arba daugiašalius susitarimus.

VI DALIS

INSTITUCINĖS NUOSTATOS

30 straipsnis

Ryšių centrai

Kiekviena Šalis paskiria Ryšių centrą, kuris palaiko ryšį su Centru techniniais ir moksliniais šio Protokolo įgyvendinimo klausimais ir skleidžia informaciją nacionaliniu, regioniniu bei vietos lygmeniu. Vykdydami savo funkcijas pagal šį Protokolą ryšių centrai rengia reguliarius susitikimus.

31 straipsnis

Ataskaitos

Šalys eiliniams Susitariančiųjų šalių susitikimams teikia šio Protokolo įgyvendinimo ataskaitas tokia forma ir tokiais intervalais, kaip nustatoma šiuose susitikimuose, šiose ataskaitose nurodydamos taikomas priemones, jų veiksmingumą ir jas įgyvendinant patirtas problemas.

32 straipsnis

Institucijų veiklos koordinavimas

1. Organizacija yra atsakinga už šio Protokolo įgyvendinimo koordinavimą. Tą daryti jai padeda Centras, kuriam ji gali patikėti toliau nurodytas funkcijas:

a) padėti Šalims nustatyti bendrą regioninę integruoto Viduržemio jūros pakrančių zonos valdymo sistemą pagal 17 straipsnį;

b) reguliariai rengti ataskaitą apie Viduržemio jūros pakrančių zonos integruoto valdymo būklę ir plėtotę, siekiant palengvinti šio Protokolo įgyvendinimą;

c) keistis informacija ir vykdyti bendrųjų interesų veiklą pagal 27 straipsnį;

d) prašančioms Šalims padėti:

— dalyvauti Viduržemio jūros pakrančių zonos tinkle pagal 16 straipsnį,

— rengti ir įgyvendinti jų nacionalines integruoto pakrančių zonos valdymo strategijas pagal 18 straipsnį,

— bendradarbiauti mokymo veikloje ir mokslinių bei techninių tyrimų programose pagal 25 straipsnį,

— prireikus koordinuoti tarpvalstybinių pakrančių zonos valdymą pagal 28 straipsnį;

e) organizuoti Ryšių centrų susitikimus pagal 30 straipsnį;

f) vykdyti bet kokias kitas jam Šalių pavestas funkcijas.

2. Siekdamos įgyvendinti šį Protokolą, Šalys, Organizacija ir Centras gali kartu pradėti bendradarbiauti su nevyriausybinėmis organizacijomis, kurių veikla yra susijusi su šiuo Protokolu.

33 straipsnis

Šalių susitikimai

1. Eiliniai šį Protokolą pasirašiusių Šalių susitikimai rengiami kartu su eiliniais Konvencijos Susitariančiųjų salių susitikimais, rengiamais pagal Konvencijos 18 straipsnį. Šalys pagal minėtą straipsnį taip pat gali rengti neeilinius susitikimus.

2. Šį Protokolą pasirašiusių Šalių susitikimų tikslai yra šie:

a) prižiūrėti šio Protokolo įgyvendinimą;

b) užtikrinti, kad šio Protokolo įgyvendinimas būtų koordinuojamas su kitais protokolais ir būtų išnaudojama jų sinergija;

c) prižiūrėti Organizacijos ir Centro darbą, susijusį su šio Protokolo įgyvendinimu, ir nustatyti jų veiklos politines gaires;

d) vertinti integruoto pakrančių zonos valdymo priemonių tinkamumą ir poreikį taikyti kitas priemones, visų pirma priimamas kaip šio Protokolo priedai ar pakeitimai;

e) teikti Šalims rekomendacijas dėl priemonių, kurias reikia priimti siekiant įgyvendinti šį Protokolą;

f) nagrinėti Ryšių centrų susitikimuose pagal 30 straipsnį teikiamus pasiūlymus;

g) svarstyti Šalių teikiamas ataskaitas ir teikti reikiamas rekomendacijas pagal Konvencijos 26 straipsnį;

h) nagrinėti bet kokią kitą susijusią Centro teikiamą informaciją;

i) prireikus nagrinėti bet kokią kitą su šiuo Protokolu susijusią medžiagą.

VII DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

34 straipsnis

Santykis su konvencija

1. Bet kuriam Protokolui skirtos Konvencijos nuostatos taip pat taikomos šiam Protokolui.

2. Šiam Protokolui taikomos pagal Konvencijos 24 straipsnį priimtos darbo tvarkos ir finansinės taisyklės, jei šio Protokolo šalys nesusitaria kitaip.

35 straipsnis

Santykiai su trečiosiomis šalimis

1. Šalys prireikus kviečia šio Protokolo nepasirašiusias valstybes ir tarptautines organizacijas bendradarbiauti įgyvendinant šį Protokolą.

2. Šalys, laikydamosi tarptautinės teisės, įsipareigoja imtis tinkamų priemonių, užtikrinančių, kad niekas nesiims veiklos, prieštaraujančios šio Protokolo principams ir tikslams.

36 straipsnis

Parašas

Šis Protokolas teikiamas pasirašyti bet kuriai Konvencijos susitariančiajai šaliai Madride (Ispanija) nuo 2008 m. sausio 21 d. iki 2009 m. sausio 20 d.

37 straipsnis

Ratifikavimas, priėmimas arba patvirtinimas

Šis Protokolas ratifikuojamas, priimamas arba patvirtinamas. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Ispanijos Vyriausybei, kuri prisiima depozitaro funkcijas.

38 straipsnis

Prisijungimas

Nuo 2009 m. sausio 21 d. prie šio Protokolo gali prisijungti bet kuri Konvenciją pasirašiusi Šalis.

39 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis Protokolas įsigalioja trisdešimtą (30) dieną nuo tos dienos, kai deponuojami mažiausiai šeši (6) Protokolo ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo prie jo dokumentai.

40 straipsnis

Autentiški tekstai

Šio Protokolo originalas, kuris yra autentiškas arabų, anglų, prancūzų ir ispanų kalbomis, deponuojamas Depozitarui.

TAI PATVIRTINDAMI, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.

PRIIMTA MADRIDE (ISPANIJA), du tūkstančiai aštuntųjų metų sausio mėnesio dvidešimt pirmąją dieną.